FUNCȚII DISCURSIVE ALE DEMONSTRATIVELOR ÎN TEXTUL JURNALISTIC ACTUAL

MARIANA GHERGHINA CĂLIN
Universitatea din Bucureşti

1. Introducere

Comunicarea de faţă îşi propune să identifice şi să analizeze comparativ, într-un cadru cognitiv, funcțiile discursive ale demonstrativului de apropiere *acesta* şi ale demonstrativului de depărtare *acela*[1], în limbajul jurnalistic actual. Interesează, în acelaşi timp, şi în ce măsură aceste funcții influențează frecvența utilizării celor două demonstrative. Am considerat necesar acest demers, deoarece în literatura română de specialitate nu există o tratare unitară a demonstrativelor anaforice şi deictice, nici o descriere completă pentru un anumit stil funcțional (aici, stilul jurnalistic), ci doar câteva articole care tratează un aspect sau altul în legătură cu tema largă a fenomenelor de anaforă şi deixis[2].

Exemplele au fost selectate din reviste culturale, precum: *Timpul, Alecart, Cetatea culturală, Familia, Suplimentul de cultură*. Corpusul analizat a permis evidențierea unor funcții relativ omogene, în ciuda autorilor diferiți ai textelor.

2. Prezentarea datelor

Demersul nostru are ca punct de plecare articolul lui Himmelmann (1996: 218-219), unul dintre cele mai complete studii din bibliografia parcursă, deoarece tratează împreună demonstrativele anaforice şi deictice[3], identifică patru funcții discursive „universale" ale acestora – (a) utilizarea situațională; (b) utilizarea deictică discursivă; (c) utilizarea anaforică

[1] Vom avea în vedere întreaga paradigmă a formelor standard, ilustrate mai sus prin masculin singular, cazul nominativ (*aceasta, aceştia, acestea, acestuia, acesteia,* respectiv *aceea, aceia, acelea* etc.) şi variantele populare, colocviale (*asta, ăştia, astea, ăsteia, ăstora* etc. şi *aia, ăla* etc.).

[2] Problema demonstrativelor anaforice şi deictice a fost tratată fie în gramaticile generale, în articolele consacrate pronumelui (Avram [1986] 1997), respectiv anaforei / deixisului (GALR I, II (2005 şi 2008), GBLR (2010)), constituind unul dintre aspectele, minore, avute în vedere, fie în studii individuale, dedicate unuia sau altuia dintre demonstrative (Nicula 2008: *asta vs aceasta*); alte studii tratează problema anaforei în ansamblu, amintind şi despre demonstrative (Zafiu (2004), Oroian (2006)), aspecte ale anaforei discursive (Manoliu Manea 1993) sau ale deicticelor discursive, unde sunt amintite şi demonstrativele (Vasilescu 2012) sau prezintă trăsături ale demonstrativelor dintr-un singur compartiment al limbii: limba vorbită (Dediu (2007), Nicula (2008 şi 2009), Vasilescu (2009), limba literaturii artistice (Tasmowski (1990), studiu care urmăreşte aspecte contrastive româno-franceze; Emsel, Cuartero (2007), care prezintă particularitățile determinanților demonstrativi din traduceri literare paralele din spaniolă, franceză şi română).

[3] În continuare, în diferențierea dintre deixis şi anaforă vom avea în vedere criteriul textual: entitățile care „trimit" în interiorul textului vor fi considerate *anaforice*, iar cele care trimit în afara textului (în contextul extralingvistic), *deictice*.

BDD-V1140 © 2014 Editura Universității din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 03:00:40 UTC)

(engl. *tracking*[1]); (d) utilizarea de recunoaştere sau recogniţională (engl. *recognitional use*) – şi, în acelaşi timp, oferă un model clar de clasificare şi analiză a demonstrativelor, model care nu a fost aplicat pentru limba română.

Trăsăturile generale ale discursului jurnalistic influenţează raportul dintre cele patru utilizări identificate de Himmelmann. Discursul publicistic este „un discurs general care amalgamează şi focalizează cunoştinţele şi credinţele despre ce a fost, este şi ar trebui să fie, evident cu accentuarea prezentului, („news", „now", „hic et nunc"), dar fără excluderea memoriei şi prospectivei" (Rovenţa-Frumuşani 2004: 109); este un discurs ancorat deictic, jurnalistul şi cititorul având un fond comun de cunoştinţe.

Alte caracteristici ale textului jurnalistic relevante pentru selecţia demonstrativelor sunt: interferenţa de limbaje şi tipuri de text (Zafiu 2007), pătrunderea în scris a oralităţii (colocviale). Preferinţa pentru limbajul popular, familiar derivă din nevoia de accesibilitate, de apropiere de cititor, dar şi din sentimentul noutăţii. Ca şi textul literar, textul jurnalistic conţine situaţii de eterogenitate enunţiativă (Demol 2010: 96): discursul asumat de autor (de jurnalist) încorporează uneori un discurs citat. Citarea discursului direct presupune introducerea unor elemente de oralitate, iar legătura dintre cele două tipuri de discurs se realizează prin intermediul demonstrativelor (cazurile de utilizare situaţională în stil direct). Scopul pentru care locutorul utilizează demonstrativele este asigurarea coerenţei şi a coeziunii discursive şi evitarea repetiţiei. În interviuri predomină dialogul între interlocutori care favorizează, de asemenea, introducerea elementelor de oralitate. Replicile se succed, demonstrativul anaforic, deictic (sau deictic discursiv, după caz) asigură continuitatea discursivă.

Valorificând doar două dintre utilizările propuse de Himmelmann 1996[2] –utilizarea situaţională şi utilizarea anaforică –, am considerat necesar să propunem şi să descriem, pe baza corpusului selectat, şi alte funcţii (subsumate acestora) cu care demonstrativele sunt utilizate în limba română.

Vom observa că există *funcţii comune* celor două demonstrative – de apropiere şi de depărtare (funcţiile de recategorizare, din cadrul utilizării anaforice), şi *funcţii specifice* (pentru demonstrativul de depărtare, caracteristice sunt funcţiile de evocare şi de simulare a evocării, iar pentru demonstrativul de apropiere, funcţiile situaţionale simbolică şi referenţială mixtă, funcţia anaforică de menţionare).

3. Funcţii discursive ale demonstrativelor

3.1. ***Utilizarea situaţională*** (engl. *exophoric use* la Diessel (1999: 94-95), engl. *exophora* la Strauss (2002: 136))

Utilizarea situaţională (deictică) este un concept larg care, pe lângă deixisul propriu-zis (care implică locutorul ca centru deictic şi presupune adesea, ca trăsătură distinctivă, gestica), include şi deixisul simbolic[3], şi contextul narativ (*deixis am phantasma* la Bühler ([1934]

[1] Termenul *tracking* este considerat de Himmelmann un hiperonim al conceptului de anaforă în înţeles strict textual, un concept mult mai larg care cuprinde şi modificările substanţiale pe care le poate suferi antecedentul (de exemplu, în cazul referenţilor evolutivi, conceptul permite interlocutorului să acceseze reprezentarea referentului aşa cum a evoluat acesta până în momentul ultimei lui identificări); în lucrarea de faţă, vom utiliza termenul de *anaforă*, inclusiv cu sensul atribuit de Himmelmann.

[2] Am recurs la această abordare restrânsă, din cauza limitei de spaţiu.

[3] Deixisul simbolic semnifică referinţa la un element care nu este numit ca atare în text, care nu este imediat vizibil în context, dar care poate fi înţeles prin trimitere la situaţia de comunicare (Himmelmann (1996: 220), Diessel (1999: 94)). Mai mult, demonstrativele pot fi utilizate pe lângă substantive abstracte sau cu elemente care nu au o existenţă fizică.

BDD-V1140 © 2014 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 03:00:40 UTC)

2011), şi utilizarea lui *acesta* cu funcție introductivă (*new-this*) în limbajul popular, colocvial, când referentul nu este prezent în contextul situațional imediat şi nu există o altă mențiune a lui prin articol nehotărât (Himmelmann 1996: 219–224; Diessel 1999: 94–95).

Față de alte tipuri de texte scrise (de exemplu, textul juridic-administrativ), în textul jurnalistic am constatat o mai mare frecvență a demonstrativelor cu utilizare situațională (cu diverse funcții), deoarece comunicarea jurnalistică este ancorată deictic (presupune existența unei baze de date comune jurnalistului şi cititorului). Cu toate acestea, demonstrativele cu utilizare deictică nu echivalează ca frecvență utilizarea anaforică.

În corpusul analizat, deixisul gestual nu este reprezentat. În schimb, utilizarea situațională poate fi exemplificată prin alte situații.

3.1.1. *Funcția simbolică*

Am încadrat în această primă subclasă din categoria situaționalelor exemple în care demonstrativele trimit la entități care nu sunt imediat vizibile în situația de comunicare[1]. Dacă în cazul funcției situaționale propriu-zise (nereprezentate în textul jurnalistic), referentul este concret, un obiect bine delimitat, identificabil (gestual) în situația de comunicare imediată, în cazul funcției simbolice, referentul – tot o entitate din contextul situațional – nu poate fi surprins în întregime, ci doar cunoscut din experiența anterioară; este o realitate, o stare de fapt perceptibilă *cu ochiul minții*, fără să poată fi *văzută*.

Exemplele identificate în corpus conțin **deictice temporale**, acestea fiind alcătuite dintr-un **determinant demonstrativ de apropiere (ante-** sau **postpus)** şi **un nume de unitate temporală sau care sugerează timpul**, precum *an, vară*, ca în exemplul (1):

(1) *Şi The Bling Ring ar trebui să ajungă la noi **în această vară**.* (SC: 3)

3.1.2. *Funcția de evocare* (sau *funcția „narativă”*)

Luând în considerare criteriul textual în stabilirea limitelor dintre anaforă şi deixis (*antecedent textual* – în cazul anaforei şi *referent* – pentru deixis), am considerat necesară delimitarea ca subclasă şi includerea în categoria largă a situaționalelor (a deicticelor) a tuturor exemplelor care trimit la universul comun de cunoştințe, împărtăşite de interlocutori / cititori, fără să existe în text un referent precis (deci fără să se confunde cu anafora)[2]. Comună tuturor textelor în care apare această funcție este ideea de temporalitate, raportarea la o etapă trecută, *evocată*.

Este o funcție realizată exclusiv prin **demonstrativ de depărtare** (nu şi de apropiere), **în antepunere + nume**. De exemplu:

(2) *Capitolele dedicate lui Ceauşescu şi soției sale concentrează absurditatea caracteristică **acelei** perioade.* (A: 9)

Astfel, chiar în absența unui context mai larg şi fără un referent explicit, cititorul înțelege că ***acea** perioadă* evocă regimul comunist. Demonstrativul de depărtare exprimă

[1] Exemplul din bibliografie este: *This city stinks*, unde oraşul ca întreg nu este vizibil (Levinson 1983: 66, *apud* Diessel 1999: 94).

[2] Fără să propună un nume funcției, Strauss (2002: 138) încadrează exemplele cu demonstrativ de depărtare (din narațiunile orale) care *tind să* trimită la cunoştințe împărtăşite, în cadrul referinței non-forice (engl. *non-phoric reference*), deoarece nu reprezintă o reluare anaforică sau cataforică a unui element menționat anterior; referentul denotat nu apare **decât în mintea vorbitorului** (Halliday, Hassan 1976: 61).

BDD-V1140 © 2014 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 03:00:40 UTC)

distanța temporală, dar şi distanța afectivă față de perioada sau evenimentele numite, de aceea este singurul care poate apărea în aceste tipuri de contexte.

3.1.3. *Funcția de simulare a evocării* (sau *funcția pseudoevocatoare*)

Am plasat această funcție în categoria situaționalelor, deoarece este strâns legată de funcția anterioară, prin faptul că presupune o anumită solidaritate între interlocutori şi referentul nu este prezent în context.

Am ales denumirea *simulare a evocării* deoarece, spre deosebire de *funcția de evocare*, nu se „evocă" o întâmplare trecută, trăită, ci doar se creează impresia de *aducere-aminte*, de complicitate între emițător şi alocutor (destinatar), cu ajutorul demonstrativului de depărtare cu forță de sugestie. Folosirea demonstrativului imprimă textului un anumit retorism. Emițătorul prezintă evenimentele în mod „autoritar" (ca fiind date, cunoscute, deşi nu există trimiteri anterioare la referent), iar demonstrativele fac posibilă „recunoaşterea" referentului, de fapt construirea mentală a acestuia. Ca şi în cazul funcției de evocare, se păstrează ideea de *distanță*, proprie demonstrativului de depărtare.

Funcția se realizează, ca şi funcția înrudită, numai prin **expresie demonstrativă simplă** sau **complexă** (între demonstrativ şi nume poate apărea şi un alt determinant, conform tiparului: **adjectiv demonstrativ de depărtare ± alt determinant + nume**). Față de funcția de evocare însă, demonstrativul se află numai în antepoziție:

(3) *Nicolae Balotă face parte din categoria **acelor** paradoxale spirite ce s-au născut bătrâne, dar rămân mereu tinere, chiar şi la vârsta senectuții.* (F: 66)

Autorul creează o categorie „subiectivă" (*categoria **acelor** paradoxale spirite*), dată ca fiind cunoscută de interlocutor, scopul său fiind acela de a-şi exprima atitudinea față de referent (considerație, respect). Este o convenție acceptată tacit de cititor, datorită utilizării demonstrativului de depărtare care tinde să fie asociat de obicei cu informația cunoscută, împărtăşită (Strauss 2002: 143):

(4) *Lectura, curată, captivantă […] nu ajunge la **acea** gramatică a sensului de dincolo de cuvinte.* (T_{170}: 7)

3.1.4. *Funcția referențială mixtă (rezultată din interferența de coduri)*

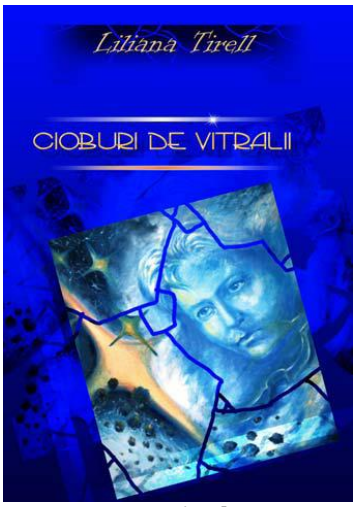
Am considerat necesar să delimităm această funcție în cadrul utilizării situaționale, ca urmare a specificului textelor jurnalistice caracterizate prin interferența de coduri (avem în vedere aici combinația dintre text şi imagine), ca în exemplul (6)[1]. Această funcție se realizează prin expresie demonstrativă, a cărei structură este: **antecedent / referent (text / imagine) + expresie demonstrativă (adjectiv demonstrativ de apropiere, antepus + nume)** (v. ex. 5).

Apar dificultăți de interpretare în stabilirea antecedentului / referentului sintagmei demonstrative: este textul sau imaginea?! Dar dacă luăm în considerare că imaginea are un impact mai puternic decât textul şi că este prezentă în spațiul deictic al cititorului, atunci explicația cea mai îndreptățită înclină spre încadrarea exemplului în categoria situaționalelor (Cornish 2007: 5), ceea ce am şi considerat în această situație. Demonstrativul este un situațional de tip special (cu doi candidați „buni" la poziția de antecedent / referent).

[1] Am redat inclusiv dispunerea grafică din articol.

BDD-V1140 © 2014 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 03:00:40 UTC)

(5) *Liliana Tirel, Cioburi de vitralii, poezii, Postfață de Liviu Apetroaie, Grafică de Mihai Cătrună, Editura PIM, Iaşi, 2013, 110 p.*

La apariția ***acestui volum****, scriitorul şi traducătorul chilian stabilit de decenii în România, mă refer la Mario Castro Navarrete, nota* […] (T_{173}: 5)

Însă, pentru cititorul obişnuit importantă este înțelegerea globală a mesajului, şi nu raportarea la un anume antecedent sau referent.

3.2. *Utilizarea anaforică*

Această utilizare trimite de obicei la participanții majori ai discursului şi ajută interlocutorul să urmărească cui i se întâmplă (ceva). O expresie anaforică nu trimite în mod necesar la aceeaşi entitate la care trimit antecedenții săi, deoarece este posibil ca entitatea respectivă să fi suferit modificări substanțiale între cele două mențiuni (problema referenților evolutivi; v. şi Cornish (2011: 6), noțiunea de *antecedent-trigger*[1]).

Aşa cum în textele orale predomină utilizarea situațională (deixisul), în textele scrise utilizarea anaforică este cel mai bine reprezentată. Vom prezenta în continuare funcția de recategorizare şi funcția de menționare[2], sistematizate şi subsumate utilizării anaforice.

3.2.1. *Funcția de recategorizare* (*de reclasificare*)

Această funcție nu este nouă; în literatura de specialitate există precizarea că, pe lângă reluare, expresia demonstrativă anaforică poate avea rol de **(re)clasificare** a obiectului (Corblin 1987: 209). Însă funcția descrisă şi sistematizată ca atare nu apare în bibliografia studiată. Reclasificarea obiectului poate fi: **reclasificare neutră, rezumativă** (6) şi **reclasificare** „forte", subiectivă (7) (Corblin 1987: 211).

Reclasificarea neutră, rezumativă se realizează prin **adjectiv pronominal demonstrativ de apropiere** sau **de depărtare** şi **nume**):

(6) ***Copiii*** *care erau mici în anii '80 au crescut acum […].* ***O parte dintre aceşti tineri*** *au şi plecat din Iran* (SC: 10)

Reclasificarea „forte", subiectivă se realizează, ca şi reclasificarea neutră, prin expresie demonstrativă de apropiere sau de depărtare:

[1] Conceptul canonic de antecedent nu asigură, în opinia autorului, o interpretarea completă a anaforicului; referentul antecedentului nu rămâne static, odată stabilit, ci *reprezentarea* lui *în discurs* acumulează sau se dispensează de proprietăți, ca funcție a ceea ce este predicat în discurs. (v. şi Levinson (2000: 60, 111), *presupposition-trigger*).

[2] *Funcția de reluare* a fost omisă din prezentul articol, din cauza limitei de spațiu, dar şi a faptului că reprezintă una dintre trăsăturile comune, de bază, ale demonstrativului.

BDD-V1140 © 2014 Editura Universității din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 03:00:40 UTC)

(7) *În regimul „comunismului naționalist” (păstrez ghilimele, din pricina necontenitei / neîncetatei stări de „siderațiune”, în fața* ***acestei struțo-cămile*** *fascinante)* [...] (CC: 20)

Demonstrativul ***această*** (*struțocămilă*) nu reia propriu-zis numele anterior (*regimul „comunismului naționalist”*), ci îl reclasifică, introducând şi judecata locutorului. Este o reclasificare forte, operație interpretativă, în urma căreia rezultă o „metaforă”. Sintagma demonstrativă devine un mod de reclasificare posibil, prin care obiectul anterior este redenumit, reclasificat pe baza unui raport de analogie.

3.2.2. *Funcția de menționare*

Am denumit această funcție – **de menționare** – după fr. (*un*) *mentionnel* (Corblin 1998), deoarece există şi în limba română astfel de forme de menționare care trimit la materialitatea spațială sau temporală a textului. În ceea ce priveşte denumirea elementelor care fac parte din această categorie, Béguelin (1994: 22) foloseşte sintagma *pointeurs spécifiques de l'écrit* („indici specifici scrisului”), fapt ce limitează prezența acestor elemente la aspectul scris al limbajului. Pentru limba română, pe lângă sintagma *forme de menționare*, propusă de Zafiu (2004: 240)[1], vom utiliza şi termenul adaptat din limba franceză, *menționale*. Față de articolul lui Corblin (1998), în care se pune problema *menționalelor* în sens larg (a menționalelor ordinale şi a celor demonstrative[2]), în prezentul articol interesează numai menționalele demonstrative. Modalitatea curentă de realizare a acestei funcții este **expresia demonstrativă** alcătuită din: **pronumele demonstrativ de apropiere *acesta* + determinantul *din urmă***; în această structură nu poate apărea forma scurtă, populară *ăsta*, formularea **ăsta din urmă* nefiind specifică limbii vorbite; vom glosa această structură (*acesta din urmă*) ca „individul pe care tocmai l-am menționat”, adică indivizii care sunt menționați efectiv în discurs, indiferent dacă mai apoi, pe baza acestui mijloc discursiv are loc identificarea referentului.

Acesta din urmă este ultimul element dintr-o serie de elemente (de acelaşi fel)[3] menționate:

(8) *Ficțiunea îşi asumă un „măcel” crunt cu realitatea, chiar între granițele* ***acesteia din urmă****.* (A: 26)

Condiția impusă pentru menționale (Corblin 1998: 38-40) este că demonstrativul reia termenul (antecedentul posibil) cel mai apropiat – inclusiv informațiile de gen şi număr – doar dacă mai există cel puțin o altă mențiune în context. În cazul în care antecedentul este singurul candidat posibil (nu mai există alți antecedenți posibili ai anaforicului), sintagma *din urmă* trebuie omisă:

(9) *Corpul A al Universității „Alexandru Ioan Cuza“, este împărțită* (sic!) *de* ***aceasta din urmă*** *cu Universitatea Tehnică „Gheorghe Asachi“, cunoscută şi ca Politehnica.* (SC: 4)

[1] Cu precizarea că autoarea le consideră „forme mixte de menționare, predominant anaforice, utilizate ulterior şi pentru identificarea referentului”.

[2] V. şi Corblin, Laborde (2001: 99-121).

[3] V. şi Avram (1997: 176).

BDD-V1140 © 2014 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 03:00:40 UTC)

3. Concluzii

Pornind de la cele patru mari categorii identificate de Himmelmann (utilizare situațională, deictică discursivă, anaforică şi recognițională), pe baza exemplelor, am considerat necesară subclasificarea lor, deci introducerea, în cadrul fiecăreia dintre cele două categorii analizate, a unor funcții noi şi a unor denumiri pentru acestea: pentru utilizarea situațională am introdus funcția de evocare sau funcția de simulare a evocării, funcția referențială mixtă (rezultată din interferența de coduri). Pe lângă acestea, şi pentru utilizarea situațională, dar şi pentru utilizarea anaforică, am tratat împreună funcții semnalate separat în bibliografia străină (nu neapărat cu aceeaşi denumire) la autori diferiți, din perioade diferite. De exemplu, funcția situațională simbolică apare la Himmelmann (1996: 220) şi Diessel (1999: 94), funcția anaforică de reclasificare, la Corblin (1987: 195, 211), funcția de menționare, tot la Corblin (1998) etc.

Dintre funcțiile enumerate, unele sunt **funcții comune** celor două demonstrative analizate (funcția de recategorizare din cadrul utilizării anaforice), iar altele sunt **funcții specifice** (de exemplu, funcțiile situaționale simbolică şi referențială mixtă şi funcția anaforică de menționare sunt specifice demonstrativului de apropiere, iar funcțiile de evocare şi de falsă evocare, din cadrul utilizării situaționale, sunt specifice demonstrativului de depărtare).

Statistica efectuată pe un număr de 6000 de cuvinte a relevat frecvența ridicată a demonstrativelor anaforice în raport cu demonstrativele situaționale. Dar, spre deosebire de alte texte scrise (de exemplu, față de textul juridic-administrativ), în textul jurnalistic sunt mai frecvente demonstrativele situaționale. Acest lucru rezultă din specificul textului jurnalistic – temele tratate sunt contemporane cu jurnalistul şi cu cititorul, sunt actuale.

Statistica a mai evidențiat asimetrii în ceea ce priveşte utilizarea demonstrativelor de apropiere şi a celor de depărtare: frecvența demonstrativelor de apropiere este net superioară frecvenței demonstrativelor de depărtare, ca trăsătură generală. În ceea ce priveşte raportul dintre formele literare şi cele popular-colocviale folosite, acesta este net în favoarea formelor literare.

Se poate deduce că frecvența redusă a demonstrativului de depărtare în raport cu demonstrativul de apropiere se datorează şi faptului că îndeplineşte un număr redus de funcții specifice, acestea fiind preluate, reprezentate, de demonstrativul de apropiere.

SURSE

A = *Alecart*, Iaşi, mai 2013, nr. 10.
CC = *Cetatea culturala*, Cluj-Napoca, iulie / august 2013, XIV, seria IV, nr. 10-11.
F = *Familia*, Oradea, ianuarie 2013, 49 (149), seria V, nr. 1 (566).
SC = *Suplimentul de cultură*, anul IX, nr 407, 13-19 iulie 2013.
T_{170} = *Timpul*, 5 mai 2013, XIII, nr. 170.
T_{173} = *Timpul*, 8 august 2013, XIII, nr. 173.

BIBLIOGRAFIE

Avram, Mioara, [1986] 1997, *Gramatica pentru toți*, ediția I, 1986, Bucureşti, Editura Academiei; ediția a II-a revazută şi adăugită, 1997, Bucureşti, Editura Humanitas.

BDD-V1140 © 2014 Editura Universității din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 03:00:40 UTC)

Reichler-Béguelin, Marie-José, 1994, „L'encodage du texte écrit. Normes et déviances dans les procédés référentiels et dans le marquage de la cohésion", în L. Verhoeven, A. Teberosky (ed.), *Proceedings of the Workshop onUnderstanding early literacy in a developmental and cross-linguistic approach*, vol. II, Strasbourg, EuropeanScience Foundation, p. 175–204.
Bühler, Karl, [1934] 2011, *Theory of language. The representational function of language*, Amsterdam / Philadelphia, John Benjamin Publishing Company.
Corblin, Francis, 1987, *Indéfini, défini et démonstratif*, Genève, Librairie Droz S.A., p. 194–242.
Corblin, Francis, 1998, „Celui-ci anaphorique: un mentionnel", *Langue française*, vol. 120, nr. 120, p. 33–43.
Corblin, Francis, M-Ch. Laborde, 2001, „Anaphore nominale et référence mentionnelle: le premier, le second, l'un et l'autre", în W. De Mulder *et al.* (ed.), *Anaphores pronominales et nominales. Etudes pragma-sémantiques*, Rodopi, p. 99–121.
Cornish, Francis, 2007, „English demonstratives: discourse deixis and anaphora. A discourse-pragmatic account", în R. A. Nilsen, A. A. N. Amfo, K. Borthen (ed.), *Interpretting utterances; pragmatics and its interfaces. Essays in honor of Thorstein Fretheim*, Oslo, Novus Press, p. 147–166.
Cornish, Francis, 2011, „Indexical reference within a discourse context: Anaphora, deixis, *anadeixis* and ellipsis", *Journee d'Etude „Ellipse et anaphore"*, Institut Charles V, France, Université Paris 7.
Dediu, Cristina, 2007, „Utilizări ale pronumelor demonstrative şi ale adjectivelor pronominale demonstrative în limba română actuală", în *Studii lingvistice. Omagiu profesoarei Gabriela Pană Dindelegan, la aniversare*, Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti, p. 75–78.
Demol, Annemie, 2010, *Les pronoms anaphoriques il et celui-ci*, Bruxelles, Éditions Duculot.
Diessel, Holger, 1999, *Demonstratives. Form, function, and grammaticalization*, Amsterdam / Philadelphia, John Benjamins Publishing Company.
Emsel, Martina, Juan Cuartero Otal, 2007, „Les fonctions discursives des déterminants démonstratifs en espagnol, en français et en roumain", *Übersetzen und interkulturelle Kommunikation. Festschrift für Gerd Wotjak zum 65. Geburtstag*, Frankfurt am Main, Peter Lang, p. 235–249.
Guţu Romalo, Valeria (ed.), 2005, *Gramatica limbii române*, vol I-II, Bucureşti, Editura Academiei Române.
Halliday, Michael A. K., Hassan, Ruqaiya, 1976, *Cohesion in English*, London, Longman Group Limited.
Himmelmann, Nikolaus Paul, 1996, „Demonstratives in narrative discourse: a taxonomy of universal uses", în Barbara Fox (ed.), *Studies in anaphora*, Amsterdam, John Benjamins, p. 205–254.
Hoarţă Cărăuşu, Luminiţa, 2008, „Retorică şi pragmatică publicistică. Figuri de construcţie şi strategii persuasive în titlurile de articole din presa românească actuală", *Philologica Jassyensia*, IV, nr. 1, p. 49–59.
Levinson, Stephen C., 1983, *Pragmatics*, New York, Cambridge University Press.
Levinson, Stephen C., 2000, *Presumptive meanings. The theory of generalised conversational implicature*, Cambridge, MIT Press.
Manoliu-Manea, Maria, 1993, *Gramatică, pragmasemantică şi discurs*, Bucureşti, Editura Litera.
Nicula, Irina, 2008, „Utilizări pragmatice ale demonstrativului în limba vorbită actuală: *asta* vs *aceasta*", în Gabriela Pană Dindelegan (ed.), *Limba română. Dinamica limbii, dinamica interpretării,* Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti, p. 127–132.
Nicula, Irina, 2009, „Dinamica pronumelor şi a adjectivelor demonstrative în limba română actuală", în Gabriela Pană Dindelegan (ed.), *Dinamica limbii române actuale. Aspecte gramaticale şi discursive*, Bucureşti, Editura Academiei Române, p. 181–194.
Oroian, Elvira, 2006, *Anafora şi catafora ca fenomene discursive*, Cluj-Napoca, Editura Risoprint.

BDD-V1140 © 2014 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 03:00:40 UTC)

Pană Dindelegan, Gabriela (coord.), 2010, *Gramatica de bază a limbii române,* Bucureşti, Editura Univers Enciclopedic Gold.
Rovenţa-Frumuşani, Daniela, 2004, *Analiza discursului. Ipoteze şi ipostaze*, Bucureşti, Editura Tritonic.
Strauss, S., 2002, „*This, that* and *it* in spoken american english: a demonstrative system of gradient focus", *Language Sciences*, 24, p. 131–152.
Tasmowski-De Ryck, Liliane, 1990, „Les démonstratifs français et roumains dans la phrase et dans le texte", *Langages*, nr. 97, p. 82–99.
Tasmowski-De Ryck, Liliane, 1994, „Référents et relations anaphoriques", *Revue Roumaine de Linguistique*, XXXIX, nr. 5-6, p. 456–478.
Vasilescu, Andra, 2009, „Elemente de dinamică discursivă a pronumelui", în Gabriela Pană
Dindelegan (ed.), *Dinamica limbii române actuale. Aspecte gramaticale şi discursive*, Bucureşti, Editura Academiei Române, p. 115–162.
Vasilescu, Andra, 2012, „Deicticele discursive", în Oana Chelaru-Murăruş, Maria Cvasnîi-Cătănescu, Claudia Ene, Camelia Uşurelu, Rodica Zafiu (ed.) (2012), *Text şi discurs: omagiu Mihaelei Mancaş,* Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti, p. 537–552.
Zafiu, Rodica, 2004, „Observaţii asupra anaforei în limba română actuală", în Gabriela Pană Dindelegan (ed.), *Tradiţie şi inovaţie în studiul limbii române,* Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti, p. 239–252.
Zafiu, Rodica, 2007, „Interpretarea limbajului jurnalistic", *Limba română - Revistă de ştiinţă şi cultură (Chişinău)*, XVII, nr. 7-9 (145-147), 2007, p. 141–146.

DISCOURSE FUNCTIONS OF DEMONSTRATIVES IN THE CURRENT JOURNALISTIC TEXT

(*Abstract*)

Based on Himmelmann's classification of demonstratives (1996), in which four universal discourse uses are identified, in the present paper we analyse several discourse functions of the situational / anaphoric *acesta* 'this' and *acela* 'that'. The statistics made on six thousand words shows the high frequency of the anaphoric use and of the proximity demonstrative *acesta* 'this' compared to the situational use and to the distal demonstrative *acela* 'that'.

It can be inferred that the reduced frequency of *acela* 'that' compared to *acesta* 'this' is due to the fact that the distal demonstrative covers very few specific functions, which, in fact, are taken over by the proximity demonstrative.

BDD-V1140 © 2014 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 03:00:40 UTC)